

BOEKBESPREKING.

Prof. Dr. R. Oestreich. Leitfaden der Pathologischen-Anatomie für zahnheilkunde-studierende und zahnärzte. 2e Auflage. Leipzig Thieme 1620.

Dit boekje van 143 bladzijden in zakformaat bestaat uit twee gedeelten. De eerste 60 pagina's zijn gewijd aan de methodiek van het pathologisch anatomisch onderzoek en aan de diagnostiek, terwijl in de volgende 69 pagina's de algemeene pathologie behandeld wordt. Dan volgt een register van niet minder den 13 bladzijden.

Het is niet veel meer dan een woordenboekje, wat uit de wanverhouding tusschen het groote register en de kleine inhoud reeds duidelijk blijkt. Het is natuurlijk veel te klein om den student eenig inzicht te geven in het wezen van pathologische processen, zoodat het alleen gebruikt kan worden als leidraad bij het onderricht; maar ook alleen dan, als de docent bereid is om dit boekje te volgen en zorg te dragen voor de juiste begrippen. De geheele opzet lijkt me daarvoor nu niet erg gelukkig; hoe moet men een student diagnostiek leeren als hij geen flauw idee heeft, wat er zoodat te diagnostiseeren valt, terwijl eerst later de grondbeginselen van de algemeene pathologie moeten behandeld worden. Het ligt meer voor de hand om met dit laatste te beginnen.

P. NIEUWENHUIJSE.

Mühbreiters Anatomie des menschlichen Gebisses. Vierte Auflage, bearbeitet von Dr. med. dent. Th. E. de Jonge Cohen, Privat-Dozent an der Universität von Amsterdam. Mit 82 Abbildungen. Leipzig, Arthur Felin 1920. Preis broch. 15.—. geb. 22 Mark.

Van dit, in 1870 voor het eerst verschenen werk, heeft thans de 4e druk het licht gezien, op zichzelf al het bewijs, dat in de afgelopen halve eeuw dit boek zijn bestaansrecht bewezen heeft. Misschien thans meer dan ooit. Bij den tweeden druk, in 1891, zegt de schrijver dat een nauwkeurige kennis van de anatomie der tanden des te

meer gewenscht is, nu door het gebruik van porseleinen kunsttanden veel minder geeischt wordt van de kennis van de anatomie der tanden en het gevaar ontstaat dat daardoor het prothesewerk verlaagd wordt tot een schablonen-achtige bezigheid.

Afgescheiden van dit inderdaad niet denkbeeldige gevaar is het ook voor de moderne opvattingen der conserveerende tandheelkunde uitermate gewenscht dat de tandarts een grondige kennis bezit van de anatomie van het gebit en derhalve valt een nieuwe druk van een werk als dat van Mühlbreiter ten zeerste toe te juichen. Dat de Jonge Cohen deze „Neubearbeitung“ op zich heeft genomen gaf de zekerheid dat het werk volkomen „up to date“ zou zijn en ook dat de onderzoekingen van de latere jaren bekeken zouden worden vanaf het standpunt der Bolksche theorie, voor de verbreiding waarvan de bewerker door zijn publicaties ontegenzeggelijk veel gedaan heeft. Waar deze theorie zeer vele tegenstanders heeft, zou dit wellicht bezwaren hebben opgeleverd, wanneer niet deze beschouwingen veelal in toevoegingen gegeven waren, zoodat het den lezer zeer gemakkelijk valt zuiver kritisch te blijven tegenover deze zienswijze, hetgeen de waarde ongetwijfeld verhoogt.

In het algemeen is de oude text behouden gebleven, aangevuld echter met de onderzoekingen van den laatsten tijd, waarbij uit den aard der zaak die van den bewerker een belangrijke rol spelen, zoodat het werk aanmerkelijk is uitgebreid en met nieuwe afbeeldingen voorzien.

Mühlreiters boek heeft daardoor zijn oude waarde behouden, terwijl het tevens den lezer op de hoogte brengt met hetgeen de afgelopen jaren aan studie op dit gebied gebracht hebben, waardoor het zich beweegt niet alleen op het gebied van den tandarts, maar ook op dat van den anatoom en den anthropoloog.

Voorzoover referent het recht tot oordeelen heeft, kan men zich over deze nieuwe uitgave verheugen, ook wat betreft de uitgave zelf. De bedoeling van bewerker en uitgever was geweest een groot aantal nieuwe fotografische afbeeldingen op te nemen, dit schijnt echter door de tijdsomstandigheden niet mogelijk te zijn geweest.

Deze worden ons nu afzonderlijk, in den vorm van een tandanatomischen atlas beloofd.

NORD.

Die Kronenstruktur der unteren Prämolaren und Molaren. Ein Beitrag zu der Morphologie des menschlichen Gebisses. Dr. Von Th. E. de Jonge Cohen, Privat-Dozent an der Universität von Amsterdam. Mit einem einleitenden Kapitel über die Bolksche Dimertheorie von Dr.

M. Woerdeman. 67 Abbildungen Heft 43 der Deutschen Zahnheilkunde, herausgegeben von Prof. Dr. Walkhoff. Leipzig 1920. Georg Thieme.

Als inleiding van dit werkje geeft Dr. Woerdeman in eenige bladzijden een overzicht over de dimeertheorie van Prof. Bolk, welke theorie wij bij onze lezers bekend veronderstellen.

De Jonge Cohen geeft vervolgens, uit een zeer groot studiemateriaal aan de hand van fraaie afbeeldingen een beschrijving van de kroonstructuur der onderste praemolaren en molaren, waarbij hij van iederen tand eerst de normale vorm en vervolgens de variaties bespreekt, waarvan de morphologische verklaring steeds de Dimeertheorie als uitgangspunt heeft, en omgekeerd zijn bevindingstheorie deze theorie moeten steunen.

Zoo bijv. wat betreft de 1e Molaar, die zooals bekend door Bolk wordt beschouwd, als een permanent geworden melkmolaar van het gebit der platyrrhine apen, welke meening vooral door Prof. Adloff bestreden is.

De Jonge Cohen zegt hierover (blz. 69):

„Gerade die Entschiedenheit, mit welcher Adloff seine konkreten Befunde der Hypothese Bolks gegenüberstellt, war für mich ein weiterer Ansporn zu untersuchen, ob auch jetzt noch in unserm ersten Molar die Erinnerung an seine frühere Qualität als Milchzahn bewahrt geblieben ist. Das Ergebnis dieser Untersuchung glaube ich in die nachstehende Folgerung zusammenfassen zu dürfen: Unser erster Molar hat tatsächlich seinen ursprünglichen Charakter als Milchzahn noch bewahrt, und zwar dies auf eine oft so frappante Weise, dass, während die Entscheidung, ob wir es mit einem zweiten oder aber dritten Molar zu tun haben, oft, sogar sehr oft völlig unmöglich ist, wir fast immer imstande sein werden, einem ersten Molar als solchen zu diagnostizieren.“

Een en ander wordt dan met voorbeelden nader toegelicht.

De morphologische waarde van deze prettig geschreven en voortreffelijk geïllustreerde aflevering van de „Deutsche Zahnheilkunde“ wordt door een en ander bepaald door de juistheid der Bolksche theorie, omgekeerd is „die logische en ongezwungene Weise, in der sich ohne die Heranziehung von Hilfhypothesen — die gestellte Fragen immer beantworteten liessen, ein weiterer Beleg für die Richtigkeit des Prinzipes, dass der Bolkschen Dimerentheorie zugrunde liegt.“

Het woord is nu weer aan de tegenpartij.

NORD.